

LIMBA LATINA

Limba latina, limba Romei antice si a teritoriilor invecinate Latium-ului. Datorita expansiunii romane, limba latina a fost dusa in toate zonele cunoscute ale lumii antice si a devenit limba dominanta a Europei de Vest. A fost limba invataturii si diplomatiei pana in secolul al XVIII-lea si a liturghiei Romano-Catolice pana tarziu in secolul XX.

Limba latina nu era originara din Italia ci a fost adusa in Peninsula Italica in timpuri preistorice de italicii ce migrau din nord. Latina este un membru al subfamiliei italiene de limbi indo-europene; printre limbile indo-europene non-italice, se intrudeste cu sanscrita si greaca si cu subfamiliile germanice si celtice. In Italia, latina a fost la inceput dialectul regiunii din jurul Romei. In limbile italice, latina, faliscana si alte dialecte formau un grup latin diferit de celelalte limbi italice cum ar fi oscana si umbriana. Vechi inscriptii in limba latina au supravietuit din secolul VI i.Hr.; cele mai vechi texte scrise in latina romana dateaza din secolul III i.Hr. Latina a fost influentata de dialecte celtice din nordul Italiei, de limba non-indo europeana etrusca din centrul Italiei si de greaca, care a fost vorbita in sudul Italiei din secolul VIII i.Hr. Sub influenta limbii si literaturii grecesti, care a fost tradusa pentru prima data in latina in a doua jumătate a secolului III i.Hr., latina s-a transformat treptat intr-o mare limba literara.

Limba latina literara poate fi impartita in patru perioade, ce corespund in general cu perioadele literaturii latine.

Prima perioada – 240-70 i.Hr. – cuprinde scrierile lui Ennius, Plautus si Terent.

A doua perioada – epoca de aur – 70 i.Hr.-14 d.Hr. – faimoasa pentru scrierile in proza ale lui Iulius Cezar, Cicero si Livy si pentru scrierile poetice ale lui Catullus, Lucretius, Virgil, Horatius si Ovidiu. In aceasta perioada, atat in proza cat si in poezie, limba latina s-a dezvoltat intr-o limba foarte artistica, obtinand cea mai mare flexibilitate si bogatie.

A treia perioada – epoca de argint – 14 d.Hr.-130 d.Hr. – caracterizata prin scrierile dramaturgului Seneca si ale istoricului Tacitus.

Perioada latina tarzie, intinzandu-se din secolul II d.Hr. pana in secolul VI d.Hr., aceasta perioada cuprinde latina patristica a parintilor bisericii. In timpul acestei perioade, triburi barbare invadatoare au adus limbii numeroase forme si idiomuri straine; aceasta latina corupta a fost numita *lingua romana* fiind diferita de *lingua latina*, limba clasica cultivata de invatati.

Discursurile colocviale ale romanilor apar in lucrarile diferitor scriitori, notabile in comediile lui Plautus si Terent, in scrisorile lui Cicero, in *Satirele* si *Epistolele* lui Horatius si in *Satiriconul* lui Petronius Arbiter. Este caracterizata prin libertatea sintaxei, prezenta numeroaselor interjectii, si folosirea frecventa a cuvintelor grecesti. Aceasta limba colocviala a societatii inalte nu trebuie confundata cu limba vorbita de cei neinvatati.

Latina in antichitatea avea mai putina flexibilitate si gratie decat greaca; vocabularul ei era mai redus, si era mai greu sa exprime idei abstracte. Romanii au observat limitele limbii lor si au imprumutat multe cuvinte de la greci. Latina, riguroasa in sintaxa si valoroasa in dictie, are vigoare si precizie si s-a dovedit de-a lungul secolelor capabila sa exprime ganduri serioase. Supravietuirea sa a fost dubla: nu numai ca latina literara a ramas in uz pana in zilele noastre, dar ea dainuie in limbile romanice, ce reprezinta evolutia moderna a latinei vulgare; limba italiana, in special, poate fi descrisa ca latina moderna. Limba engleza a imprumutat in nenumarate randuri din limba latina, atat direct cat si indirect prin intermediul limbii franceze. Limba latina este importanta nu doar pentru literatura sa ci si pentru ca un studiu al dezvoltarii ei gradate ofera informatii cu privire la istoria limbii in general si in special cu privire la originile si dezvoltarea marilor limbi din Europa moderna.